

Borba za **ravnopravne** odnose U NOGOMETU

Strujanja u društvu početkom sedamdesetih godina prošlog stoljeća odražavala su se, sasvim logično, i na nogomet

Piše: **DAVOR KOVAČIĆ**

Krajem 1960-ih i početkom 1970-ih socijalističke republike težile su emancipaciji od saveznog državnog partijskog centra nastojeći same upravljati svim oblastima društvenog života.

KAMPANJA ZA LIKVIDACIJU

U tada Socijalističkoj republici Hrvatskoj stvorila se svijest o nužnosti lomova starih struktura, pa se u želji razvijanja međunacionalnih odnosa na ravnopravnoj osnovi, razvila velika kampanja za likvidaciju „otuđenih središta gospodarske moći i za čiste račune u Jugoslaviji“. Hrvatsko proljeće odnosno MASPOK (od „masovni pokret“, kako ga se još naziva) tražio je dokidanje monopola Partije nad svim institucijama sustava što je bio pokušaj izalaska iz totalitarizma.

1971. godine

Hajduka, predsjedatelj Tito Kirigin, izvijestio je da treba donijeti nacrt novog Statuta NSJ-a. Predstavnik NK Dinama i Nogometnog saveza Hrvatske Zvonko Debeljak kazao je da se u novom statutu jugoslavenska nogometna organizacija treba zasnivati na ravnopravnosti te da bi na tom temelju trebala biti postavljena Skupština i IO NSJ. Debeljak je to govorio sa stajališta općeg društvenog razvoja u Jugoslaviji jer se, kako je istaknuo, nalazimo pred krupnim promjenama kao što je donošenje novog Ustava SFRJ.

DECENTRALIZACIJA I PITANJE SJEDIŠTA NSJ-A

Prijedlog Dinama, odnosno Nogometnog savez Hrvatske bio je da se ustroji na taj način da svaka republika delegira određen broj ljudi koji će ih zastupati, vodeći računa o tome da u tom broju budu zastupljeni sportski radnici, suci, treneri, liječnici i sve ostale strukture iz nogometa. Debeljak je u ime NSH-a tražio da se Statutom definira jedan dio zadataka, kao što je pitanje međunarodnih odnosa za koje je NSH predlagao da budu u nadležnosti NSJ-a, a neki zadaci da prijeđu u nadležnost republika i

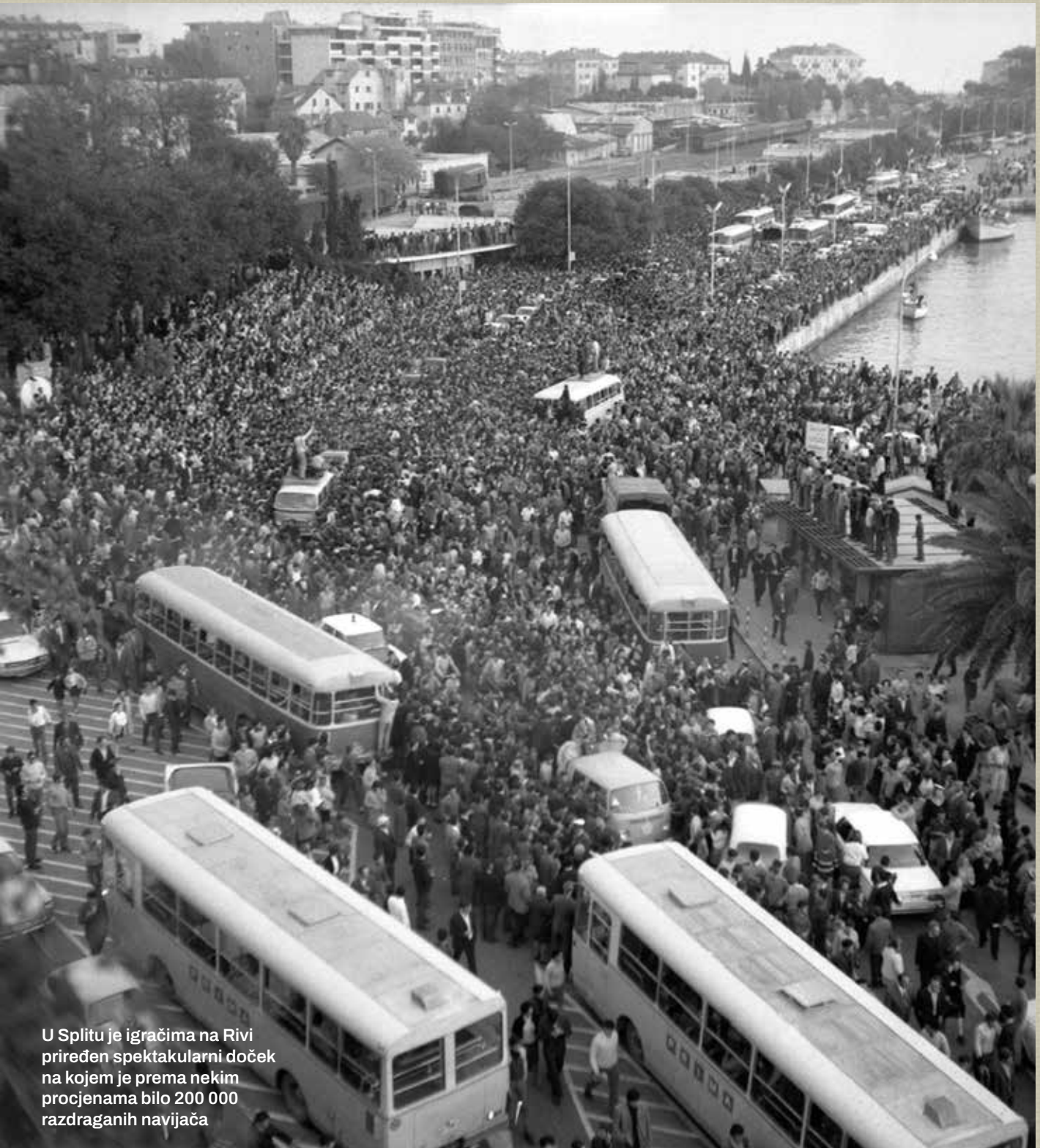

IDEJNI ZAČETNIK NOVOG GRBA NK DINAMA BIO JE, UZ GLAVNOG KLUPSKOG OPERATIVCA HOFMANNA, NOVINAR I DUGOGODIŠNJI DINAMOV KRONIČAR FREDI KRAMER

Takve tendencije pojavile su se i u Nogometnom savezu Hrvatske (NSH), odnosno težilo se da o politici u nogometu ne odlučuje Nogometni savez Jugoslavije (NSJ) iz Beograda, nego da o tome odlučuju republike i pokrajine. Naime, Udruženje klubova Prve savezne lige, Zajednica udruženja klubova Druge savezne lige i trenerska organizacija, predlagale su da Izvršni odbor NSJ-a bude formiran na načelu resora, odnosno komisija - predsjednici komisija svih važnih područja rada, generalni sekretar (glavni tajnik) savezni kapetan, odnosno selektor (izbornik). Polazna osnova ovakvog stajališta bila je da NSJ bude „višestruko stručna organizacija“. Na Konferenciji Udruženja nogometnih klubova Prve savezne lige, održanoj u Splitu u veljači 1971. predstavnik

pokrajina. Debeljak je postavio i pitanje Izvršnog odbora NSJ-a i predložio da po četiri predstavnika iz republika budu u IO te po tri iz svake pokrajine. Republike bi imale pravo povući predstavnika koji ne ostvaruje zacrtane zadatke i na njegovo mjesto imenovati novog člana. Debeljak je smatrao i da sjedište NSJ-a ne mora biti stalno u Beogradu i da se može između republika dogovoriti da kada se Skupština NSH-a bira na određeni rok da se u tom roku i sjedište NSJ-a mijenja jer to može utjecati na razvoj nogometa. Poslije Debeljakova izlaganja nastala je duža potpuna tišina. Predsjedatelj Kirigin je tada zapitao: „Je li ovo zatišje pred buru koja se očekuje?“ Tada je počela rasprava u kojoj su pojedini predstavnici

U Splitu je igračima na Rivi priređen spektakularni doček na kojem je prema nekim procjenama bilo 200 000 razdražanih navijača

republika i pokrajina postavili pitanje jesu li izneseni prijedlozi stajalište NK Dinama ili NSH-a? Debeljak je na to odgovorio da su prijedlozi Dinama potpuno usklađeni sa stavom NSH-a.

Mičo Lovrić, predstavnik Partizana, u svezi sjedišta NSJ-a zapitao je Debeljaka: „Je li to u sklopu s političkim pitanjima i političkim kretanjima, jer je Beograd glavni

grad Srbije i sjedište Skupštine?“ Lovrić je zapitao i nije li pitanje sjedišta u suprotnosti sa Statutom NSJ-a koji kaže da je pečat saveza okrugao sa znakom saveza u sredini i natpisom Fudbalski savez Jugoslavije – Beograd.

Na Lovrićev upit Debeljak je odgovorio protupitanjem: „Stojite li na stajalištu da NSJ mora biti u Beogradu? Ista

takva stvar se može reći i za Savez književnika. Nitko ne brani da se taj Savez preseli u Beograd“.

Kirigin je prijedlog NSH-a stavio na glasovanje. Tajnik Udruženja nogometnih klubova Prve savezne lige Veljko Bajić tražio je da se prisutni kako budu prozivani izjasne o prijedlogu koji je podnio Zvonko Debeljak u ime NSH-a. Glasovalo se ovako: FK Sloboda – protiv, FK Radnički (Kragujevac) – protiv, FK Željezničar – sudržan, FK Velež – protiv, FK Borac – protiv, FK Čelik – sudržan, FK Bor – protiv, FK Crvena zvezda – protiv, NK Hajduk – sudržan,

neki članovi uprave. Povod su bile optužbe i insinuacije vezane uz turneju zagrebačkog kluba po SAD-u i Kanadi. Naime, nogometaši Dinama u tom su razdoblju često odlazili na daleke turneje u Australiju, Sjevernu i Južnu Ameriku i Aziju.

Turneju Dinama u Kanadi i SAD-u odobrilo je jugoslavensko Ministarstvo vanjskih poslova, ali su kasnije predstavnici konzulata i tajnih službi lažima i izmišljotinama predstavili turneju kao nacionalističku. Međutim, kad se danas analizira stanje i događaji u društvu i nogometu u

tom razdoblju, moglo bi se zaključiti da su stvarni razlozi smjene rukovodstva Dinama vjerojatno bili vezani za novi grb zagrebačkog kluba. Naime, Otto Hofman je potkraj 1960-ih iznio prijedlog koji su prihvatili i ostali članovi uprave, da se na dresove stavi novi grb koji je u stvari bio okrugli hrvatski grb s crveno-bijelim poljima što je tada bila smiona odluka te su je visoki partijski krugovi ocjenjivali nacionalističkom.

IDEJNI ZAČETNICI NOVOG GRBA

Osim toga, klupska uprava na čelu s Ottom Hofmannom 50-ih godina kažnjena je oštrim kaznama jer su željeli u Dinamo iz zagrebačke Lokomotive dovesti igrača Vladimira Čonča. Optuže-

ni su da su igraču Čonču htjeli platiti za prijelaz u Dinamu i da su time povrijedili amaterska načela. Hofmann je vrlo aktivno sudjelovao u ideji stvaranja i kreiranja novog klupskog znaka, odnosno grba 1969. godine.

FK Partizan – protiv, NK Olimpija – odsutan, FK Sarajevo – protiv, NK Maribor – protiv, FK Crvenka – protiv, FK Radnički (Niš) – protiv, NK Dinamo – za, OFK Beograd – protiv, FK Vojvodina – protiv, Savez sudaca – protiv. Predsjedatelj Kirigin je objavio rezultat glasovanja za prijedlog NSH-a: jedan za, 14 protiv, tri sudržana, jedan nije glasovao te je zaključio da prijedlozi NSH-a nisu usvojeni. Iako je to bio zajednički prijedlog NK Dinamo i NSH-a, zanimljivo je istaknuti da predstavnici Hajduka nisu glasovali za taj prijedlog, nego su bili sudržani.

OPTUŽBE ZA NACIONALIZAM I SMJENE

Pod utjecajem društvenih strujanja u Hrvatskoj koje će kulminirati MASPOK-om, odnosno Hrvatskim proljećem, pitanje ravnopravnosti postavili su predstavnici NSH-a. U tom vremenu su smijenjeni i neki članovi rukovodstva NK Dinama - Otto Hofman, Ante Todorić, Ivica Prodan te još

ČELNICI
ZAGREBAČKOG
KLUBA DINAMO
- MATO DOŠEN,
MIRKO BARIŠIĆ,
IVO PRODAN I
ANTE TODORIĆ -
ODOBRILI SU NOVI
KLUPSKI GRB

Ante Todorić

Uz njega, idejni začetnik novog grba NK Dinama bio je novinar i dugogodišnji Dinamov kroničar Fredi Kramer. Na temelju njihove ideje Dinamov službenik Franjo Ivkanec skicirao je grb koji se sastojao od crveno-bijelih kvadratića koji su predstavljali hrvatski grb, plave boje koja je predstavljala boju dresova zagrebačkog kluba, dok je kružni oblik grba predstavljao loptu.

Na grbu se nalazila mala crvena zvijezda i malo slovo „d“ što je, ustvari, predstavljalo simboličan odmak od ostalih unificiranih heraldičkih rješenja s velikim „D“ kakva su imali većinom policijski istočnoeuropski klubovi imena Dinamo. Hofmann je u tvornici Bertoni u Milanu izraditi privjeske za ključeve s motivima novoga grba te se 5000 primjeraka ubrzo razgrabilo.

Čelnici zagrebačkog kluba Mato Došen, Mirko Barišić, Ivo Prodan i Ante Todorić odobrili su novi klupski grb. Na obilježavanje 25. obljetnice Dinama (1970.) održano u dvorani „Moša Pijade“ u današnjoj Ulici grada Vukovara u Zagrebu, službeno je prihvaćen znak Dinama s crveno-bijelim kockicama.

TKO JE PROTIV NOVOG ZNAKA?

Novi grb na dresovima zagrebačkoga kluba pojavio se u proljeće 1971. godine. U početku je bilo nekoliko neuspješnih pokušaja da se grb makne s dresa. Tako je na drugoj sjednici, potaknut pitanjima „drugova iz Komiteta“, aktualni predsjednik Drago Božić postavio pitanje: „Tko je protiv novog znaka?“ Nitko nije podigao ruku, osim Todorića, koji je rekao da je protiv jer bi, po njegovu mišljenju, crveno-bijele kockice trebale biti veće. Na to su se članovi uprave nasmijali i grb je ostao kako je bio i zamišljen. Član uprave kluba Mirko Barišić, ondašnji glavni direktor Tvornice baterija Croatia, naručio je reklamu na stadionu i reklamu na dresu „Croatia“ što je smatrano dodatnom nacionalističkom provokacijom. Treba naglasiti da je to bilo prvo pojavljivanje imena sponzora na dresu zagrebačkog kluba... Poslije sjednice u Karađorđevu 1972. godine predsjednik Dinama Dragutin Božić podnio je ostavku na čelo kluba.

HAJDUKOV NASLOV PRVAKA U SEZONI 1970./71.

Nacionalističkim ispadom uslijed nastalih političkih događaja i strujanja u SR Hrvatskoj ocijenjeni su i događaji

NA PROSLAVU
HAJDUKOVA
NASLOVA
PRVAKA 1971.
DOŠAO JE I
MIKO TRIPALO,
DEKLARIRANI
NAVJIAČ
SPLITSKOG KLUBA I JEDAN
OD LIDERA HRVATSKOG
PROLJEĆA

oko utakmice Hajduk - OFK Beograd odigranoj u Splitu 27. rujna 1970. godine. Naime, utakmica je prekinuta pri rezultatu 2-2 jer se glavni sudac Pavle Ristić u jednom trenutku uhvatio za glavu i kao pokošen srušio na zemlju. U prvi trenutak nitko nije znao što se dogodilo glavnom sucu koji je prevezen u bolnicu.

Neki su se rugali tom „misterioznom“ slučaju, kazavši da je suca možda udario šišmiš, pa je tako i nazvana ova afera. Kasnije se saznalo da je sudac Ristić pogođen komadom betona odlomljenim od tribine Staroga placa. Poslije utakmice koja je registrirana 0-3, na splitskoj rivi su u moru završili

automobili s beogradskim registracijskim pločicama, a neki su pri tom pjevali refren popularne pjesme „Kud plovi ovaj brod“.

Unatoč tome, u sezoni 1970./71. Hajduk je osvojio naslov prvaka poslije dugih 16 godina. U Splitu je igračima na Rivi priređen spektakularni doček na kojem je prema nekim procjenama bilo 200 000 razdraganih navijača. Na proslavu naslova prvaka došao je i Miko Tripalo, deklarirani navijač splitskoga kluba i jedan od lidera Hrvatskog proljeća koji je 50-ih godina bio potpredsjednik NSJ-a. Igrač Hajduka iz tog razdoblja Ivan Buljan smatra da se osjećao dašak Hrvatskog proljeća, te da je taj Hajdukov naslov imao „posebnost“.

Nadalje je Buljan istaknuo: „Istina, dugo smo mi čekali proslavu prvaka, ali i zbog događanja na političkoj sceni sve je to imalo drugačiju notu“.

TREBA ISTAKNUTI DA SE U TOJ SEZONI NA STADIONU U MAKSIMIRU S ODOBRAVANJEM PLJESKALO KADA JE SPIKER OBZNANIO PRIMJERICE DA HAJDUK VODI U NIŠU PROTIV RADNIČKOG. ISTO TAKO NA STADIONU U SPLITU SE PLJESKALO KADA JE JAVLJENO DA DINAMO VODI PROTIV CRVENE ZVEZDE 2-0 U BEOGRADU

Treba istaknuti da se u toj sezoni na stadionu u Maksimiru s odobravanjem pljeskalo kada je spiker obznanio primjerice da Hajduk vodi u Nišu protiv Radničkog. Isto tako na stadionu u Splitu se pljeskalo kada je javljeno da Dinamo vodi protiv Crvene zvezde 2-0 u Beogradu. U toj sezoni navijači Hajduka i Dinama izvikivali su slogan „Hajduk-Dinamo-Savka-Tripalo“. Treba istaknuti da se tada na nogometnim stadionima u Hrvatskoj nije pojavila niti jedna antisrpska parola, iako neki spominju da se usklik „Srbe na vrbe“ reaktualizirao u tom vremenu. No, za to nema nikakvih utemeljenih potvrda...

IZVORI I LITERATURA: Davor Kovačić, Hrvatski nogomet u doba cara, kralja, poglavnika i maršala, Zagreb, 2019. • Dražen Lalić, Nogomet i politika. Povijest i suvremenost međuodnosa u Hrvatskoj, Zagreb, 2108. • Predsjednici kroz povijest - povijest.gnk.dinamo.hr/osoblje/predsjednici-kroz-povijest. Pristup ostvaren 1. X. 2020.